

Slutreplik: Frågan kvarstår: Hur ska ni få el?

Dagens Industri den 2 maj 2022

Vi tackar Lina Håkansdotter från H2 Green Steel för hennes replik (25/4) på vår artikel på DI Debatt 22/4 om Hybrit och vätgassatsningarna i Norrland. Tyvärr noterar vi också frånvaron av svar från de tre statligt kontrollerade bolagen LKAB, Vattenfall och SSAB. I sociala medier har företrädare för bland annat Vattenfall i stället anklagat oss för att vilja sätta ”käppar i hjulet” för dessa satsningar.

Idén att framställa stål med vätgas och därmed minska koldioxidutsläpp är intressant, vilket vi också sagt i våra artiklar. Dock kan även en bra idé bli mindre lyckad med ett ogenomtänkt genomförande. Dessa projekt kräver enorma mängder el på kort tid. Vi upprepar att vår kritik inte handlar om att det vore dåligt att Sverige leder en omställning, utan om att de ledande aktörerna inte svarar på hur detta ska göras och varifrån elektriciteten ska komma. När stora företag med skattebetalarnas pengar i ryggen planerar att spendera hundratals miljarder utan att kunna eller vilja berätta hur projekten ska genomföras finns motiverad anledning till skepsis.

Det handlar om att tillföra lika stor mängd el som då den svenska kärnkraften byggdes ut 1972–1985, dessutom på kortare tid. En annan jämförelse är att detta kräver lika mycket el som Finland hela förbrukning och motsvarande produktionskapacitet ska byggas upp på bara några år. Vi har i två olika artiklar ställt frågor om hur denna el ska produceras och hur det svenska elnätet ska kunna byggas ut i motsvarande mån. Vidare har vi frågat i vilken mån denna nya infrastruktur i slutändan kommer att belasta skattebetalarna. Till sist har vi efterfrågat en konsekvensanalys för Sverige som land om motsvarande hälften av vår nuvarande elförsörjning går till två företagsgrupper där den i särklass största är helt statligt kontrollerad. Vi har trots upprepade frågor inte fått några svar alls på dessa frågor.

I sitt genmäle diskuterar H2GS teknikaliteter kring sin finansiering. De hävdar sig vara finansierade med privat kapital men har inte varit transparenta med detta. Våra efterforskningar indikerar att företaget har omfattande lån och garantier från investeringsbanker som är backade av regeringar eller överstatliga sammanslutningar med uppdrag att tillhandahålla gröna projektkrediter. Detta minskar affärsrisken, vilket i sin tur möjliggör långt förmånligare kreditvillkor än vad som annars blivit fallet. Till den grad garantierna är utfärdade av (över)statliga investeringsbanker eller andra offentliga organ och H2GS hamnar på obestånd, kommer detta i sista ändan att skattebetalarna i de berörda länderna.

Det går förstås att kalla ett lån marknadsmässigt om det erbjuds på en marknad. Men om exempelvis EIB:s lån och lånegarantier vore marknadsprissatta så saknar ju EIB existensberättigande eftersom samma produkter redan hade funnits på marknaden. Vi känner inte till något företag med en kommersiellt oprövad teknologi utan försäljning som kan få banklån på dryga två tredjedelar av en stor investering utan offentliga lånegarantier. Eftersom H2GS påstår att hela finansieringen sker på marknadsmässiga villkor så vore det rimligt att villkoren offentliggjordes. Då skulle var och en kunna bilda sig en uppfattning om graden av marknadsmässighet i prissättningen.

Om vi får tillgång till den informationen diskuterar vi gärna detaljer i H2GS balansräkning, men skulle föredra att först få svar på våra ursprungliga frågor: Varifrån ska all el motsvarande ett nytt Finland komma? Och vad får detta för effekter på konkurrenskraften för det näringsliv där de övriga 99,5 procenten av alla privatanställda i Sverige är sysselsatta? Är en sådan investering rimlig givet det säkerhetspolitiska läget i Europa?

Vår roll som forskare är inte att sätta käppar i hjulet, eller att vara påhejare. Vår roll är att ställa de jobbiga frågor som ingen annan ställer. Frågorna hade kanske inte varit lika jobbiga om det gick att ge tillfredsställande svar. Vi väntar fortfarande på dessa svar.

Jan Blomgren

Magnus Henrekson

Christian Sandström